

2010-08-20

Minimikrav på bilar som används i tjänsten

"Minimikrav på bilar som används i tjänsten" är en bilaga till Trafikverkets mötes- och resepolicy. Kraven gäller från och med 15 september 2010.

Övergripande

För att en bil ska vara godkänd måste den uppfylla kraven i Förordning (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor samt nedanstående krav. Eventuella uppdateringar av SFS (2009:1) kommer även att gälla för detta kravdokument. Kraven i SFS (2009:1) ska inte tillämpas för "Egen bil".

Ur ett miljömässigt, trafiksäkerhetsmässigt och ekonomiskt perspektiv ska bilarna storlek vara anpassade för de aktuella behoven av lastförmåga och antalet personer i bilen.

Undantag

Bilar kan i individuella fall undantas från kraven i detta dokument om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamheten.

Exempel på undantag om tjänsteutövningen:

- kräver ett fordon med god framkomlighet, så som fyrhjulsdraft och hög markfrigång (off-road) för att ta sig fram på väg- banbyggen eller i terrängen.
- har behov av lätt lastbil. (Obs! ej undantag från kraven på lätt lastbil i 2009:1)

Individuella undantag kan även beviljas, efter särskild prövning, för att introducera bilar med nya tekniska lösningar vilka främjar energieffektivitet, trafiksäkerhet och buller.

Undantag kan endast begäras av chef verksamhetsområde, central funktion eller resultatenhet och ska motiveras på blankett "Undantag från Trafikverkets fordonskrav". Beslut avseende begäran om undantag ska fattas av chefen för Personal. Begäran sänds till enhet Miljö och hälsa (Ssbmk) som i samråd med enhet Trafiksäkerhet (Ssbr) bereder begäran av undantag inför beslut.

Steg 1

Kraven gäller från och med 15 september 2010.

Hyrbilar (korttidshyrda – under 6 månader)

UTSLÄPP AV KOLDIOXID

Bilarna ska vara så energisnåla som möjligt med hänsyn till de aktuella behoven av lastförmåga och antalet personer i bilen.

- Vid tjänsteresor får **bensin- och dieseldrivna** bilar ha ett maximalt koldioxidutsläpp i g/km enligt följande formel:

$$\text{CO}_2 = 0,95 * 130 + 0,0457(m_0 - 1372)$$

Där m_0 är bilens tjänstevikt i kg.

- Vid tjänsteresor får **biodrivmedelsdrivna (Etanol och gas)** bilar ha ett maximalt koldioxidutsläpp i g/km enligt följande formel:

$$\text{CO}_2 = 1,54 * 130 + 0,0457(m_0 - 1372)$$

Där m_0 är bilens tjänstevikt i kg.

- Vid tjänsteresor där fler än 6 passagerare utöver föraren åker i samma bil får bilen ha ett koldioxidutsläpp på högst 225 g/km.

BULLER

- Uppmätt buller enligt typgodkännande, ECE-reglemente 51-02, får ej överstiga
 - 73 dB för bilar med positiv tändning (bensindrift)
 - 74 dB för bilar med dieseldrift.

TRAFIKSÄKERHET

- Ha god krocksäkerhet vilket anses vara uppfyllt om fordonet är av typ som har fått minst 32,5 poäng vid provning enligt European New Car Assessment Programme (bilar provade före år 2009).
- Bilar provade 2009 eller senare ska ha fått minst 31,5 poäng i komponenten occupant protection European New Car Assessment Programme.
- Bältespåminnare ska finnas på förarplats och passagerarplats fram, motsvarande 2 poäng enligt Euro NCAP:s krav eller motsvarande.
- Säkerheten mot pisksnärtskada ska vara bedömd som minst 2 poäng enligt Euro NCAP eller motsvarande¹

¹ gul/acceptabel (acceptable) av Thatcham i deras dynamiska provning eller Vägverkets bedömningssystem.

- Bilarna ska skydda fotgängare. Detta anses uppfyllt om den har fått minst 14 poäng vid provning enligt European New Car Assessment Programme Pedestrian Protocol
- De platser som används i bilen ska ha huvudstöd och trepunktsbälte.
- Bilarna ska vara utrustade med antisladdsystem (ESP).

YTTERLIGARE KRAV

- Bilarna ska vara utrustade med minst en reflexväst.
- Mönsterdjupet på däcken ska vara minst 3 mm på sommardäck och 4 mm på vinterdäck.
- Fordonen ska vara utrustade med vinterdäck vid bruk i vinterväglag
- Fordonen bör vintertid vara utrustade med dubbfria vinterdäck (ej dubbdäck) vid användning i följande orter Stockholm, Göteborg, Jönköping, Örebro, Norrköping och Uppsala
- Bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen, ska, i de fall bilarna inte tankas av leverantören, om möjligt tankas med sådana bränslen².
- Bilarna ska ha en maximal tjänstevikt enligt följande
 - För resor där 1-3 personer åker i samma bil ska bilen ha en tjänstevikt mellan 900 och 1600 kg
 - För resor där 4-7 personer åker i samma bil ska bilen ha en tjänstevikt mellan 900 och 1900 kg
- Bilar certifierade för bensin, metangasdrift (eller gasol) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) . Bilar med kompressionständning (diesel) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) samt ha partikelutsläpp på högst 5 mg/km.

ÖVERGÅNGSREGLER

Avtal som ingåtts före 15 september 2010 ska avvecklas i samband med att avtalet löper ut.

Tjänstebilar, leasingbilar, förmånsbilar, poolbilar och långtidsinhyrda bilar (minst 6 mån)

För bilar som är hyrda för minst 6 månader gäller samma krav som för hyrbilar (under 6 månader). Dessutom gäller följande:

BILARNA SKA VARA UTRUSTADE MED:

- Alkolås

² Andelen avser energiandel eller andelen körda mil

- Bältespåminnare ska finnas på samtliga platser, motsvarande 3 poäng enligt Euro NCAP:s krav eller motsvarande.
- ISA-system (system som informerar om gällande hastighetsgräns och/eller varnar med ljud och/eller ljus vid eventuell fortkörning. ISA-systemet ska starta när bilen startas.
- Farthållare
- Brandsläckare

YTTERLIGARE KRAV

- Bilar stationerade vid kontor i Stockholm, Göteborg, Jönköping, Örebro, Norrköping och Uppsala ska vintertid vara utrustade med dubbfria vinterdäck (ej dubbdäck).
- Bilarna ska ha en maximal tjänstevikt mellan 900 och 1900 kg
- Bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen, ska till minst 80 procent drivas med sådana bränslen .

ÖVERGÅNGSREGEL FÖR BILAR SOM INTE UPPFYLLER MINIMIKRAV

Bilar som innehas när dessa minimikrav träder i kraft ska uppfylla de krav som gällde:

- 31 mars 2010 för Vägverket och
- 31 mars 2010 för Banverket.

Bilarna får vara högst 5 år gamla. Bilar som innehas när dessa minimikrav träder i kraft avvecklas i samband med att avtalet löper ut.

Steg 2

Kraven gäller från och med 1 januari 2012.

Hyrbilar (korttidshyrda – under 6 månader)

Bilar som uppfyller krav för långtidshyra uppfyller också krav för korttidshyra.

UTSLÄPP AV KOLDIOXID

Bilarna ska vara så energisnåla som möjligt med hänsyn de aktuella behoven av lastförmåga och antalet personer i bilen.

- Vid tjänsteresor får **bensin- och dieseldrivna** bilar ha ett maximalt koldioxidutsläpp i g/km enligt följande formel:

$$\text{CO}_2 = 0,95 * 130 + 0,0457(m_0 - 1372)$$

Där m_0 är bilens tjänstevikt i kg.

- Vid tjänsteresor får **biodrivmedelsdrivna (Etanol och gas)** bilar ha ett maximalt koldioxidutsläpp i g/km enligt följande formel:

$$\text{CO}_2 = 1,31 * 130 + 0,0457(m_0 - 1372)$$

Där m_0 är bilens tjänstevikt i kg.

- Vid tjänsteresor där fler än 6 passagerare utöver föraren åker i samma bil får bilen ha ett koldioxidutsläpp på högst 225 g/km.

BULLER

- Uppmätt buller enligt typgodkännande får ej överstiga 72 db enligt ECE-reglemente 51-02.
 - Om metoden i ECE-reglemente 51-02 för att mäta externljud uppdateras och implementeras i nationell rätt ska Trafikverket se över kravet för externljud

TRAFIKSÄKERHET

- Ha god krocksäkerhet vilket anses vara uppfyllt om fordonet är av typ som har fått minst 32,5 poäng vid provning enligt European New Car Assessment Programme (bilar provade före år 2009).
- Bilar provade 2009 eller senare ska ha fått minst 31,5 poäng i komponenten occupant protection European New Car Assessment Programme.
- Bältespåminnare ska finnas på samtliga platser, motsvarande 3 poäng enligt Euro NCAP:s krav eller motsvarande.

- Säkerheten mot pisksnärtskada ska vara bedömd som minst 3 poäng enligt Euro NCAP eller motsvarande³
- Bilarnas skydd för fotgängare ska uppfylla minst 21 poäng vid provning enligt European New Car Assessment Programme Pedestrian Protocol
 - Innan införandet av detta krav ska Trafikverket utvärdera möjligheterna till att nyttja alternativa protokoll, vilka även inkluderar automatiska system, för att bedöma om kraven på skydd för fotgängare uppfyllts.
- De platser som används i bilen ska ha huvudstöd och trepunktsbälte.
- Bilarna ska vara utrustade med antisladdsystem (ESP).

YTTERLIGARE KRAV

- Bilarna ska vara utrustade med minst en reflexväst.
- Mönsterdjupet på däcken ska vara minst 3 mm på sommardäck och 4 mm på vinterdäck.
- Fordonen ska vara utrustade med vinterdäck vid bruk i vinterväglag
- Fordonen bör vintertid vara utrustade med dubbfria vinterdäck (ej dubbdäck) vid användning i följande orter Stockholm, Göteborg, Jönköping, Örebro, Norrköping och Uppsala
- Bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen, ska, i de fall bilarna inte tankas av leverantören, om möjligt tankas med sådana bränslen⁴.
- Bilarna ska ha en maximal tjänstevikt enligt följande
 - För resor där 1-3 personer åker i samma bil ska bilen ha en tjänstevikt mellan 900 och 1600 kg
 - För resor där 4-7 personer åker i samma bil ska bilen ha en tjänstevikt mellan 900 och 1900 kg
- Bilar certifierade för bensin, metangasdrift (eller gasol) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) . Bilar med kompressionständning (diesel) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) samt ha partikelutsläpp på högst 5 mg/km.

Tjänstebilar, leasingbilar, förmånsbilar, poolbilar och långtidsinhyrda bilar (minst 6 mån)

För bilar som är hyrda för minst 6 månader gäller samma krav som för hyrbilar (under 6 månader). Dessutom gäller följande:

³ gul/acceptabel (acceptable) av Thatcham i deras dynamiska provning eller Vägverkets bedömningssystem.

⁴ Andelen avser energiandel eller andelen körda mil

BILARNA SKA VARA UTRUSTADE MED:

- Alkolås
- ISA-system (system som informerar om gällande hastighetsgräns och/eller varnar med ljud och/eller ljus vid eventuell fortkörning. ISA-systemet ska starta när bilen startas.
- Farthållare
- Brandsläckare

YTTERLIGARE KRAV

- Bilar stationerade vid kontor i Stockholm, Göteborg, Jönköping, Örebro, Norrköping och Uppsala ska vintertid vara utrustade med dubbfria vinterdäck (ej dubbdäck).
- Bilar ska ha en maximal tjänstevikt mellan 900 och 1900 kg
- Bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen, ska till minst 80 procent drivas med sådana bränslen .

Egen bil

För egna bilar som planmässigt och regelbundet används i tjänsten gäller följande krav:

Bilarna ska:

- Vara inregistrerade första gången tidigast 1 januari 2001.
- Ha en tjänstevikt på lägst 900 kg och högst 1900 kg.
- Ha huvudstöd och trepunktsbälte på de platser som används.
- Vara så energisnåla som möjligt med hänsyn till sin storleksklass, vilket innebär högst 8,6 liter bensin eller 7,7 liter diesel/100 km.
 - Från och med 1 januari 2011 ska bilarna uppfylla samma krav på koldioxidutsläpp som hyrbilar, steg 1.
- Bilar som är utrustade med teknik för drift helt eller delvis med förnybara bränslen, ska, i de fall bilarna tankas i tjänsten om möjligt tankas med sådana bränslen.
- Egna bilar ska vara utrustade med bältespåminnare på förarplats med ljud och/eller ljus.
- Egna bilar ska vara utrustade med antis laddsystem (ESP).
 - För personal som var anställda vid Banverket 31 mars 2010 gäller detta krav först från och med 1 januari 2011
- Bilar certifierade för bensin, metangasdrift (eller gasol) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) . Bilar med kompressionständning (diesel) ska uppfylla Euro 4 (2005/06) samt ha partikelutsläpp på högst 5 mg/km. Detta kan anses uppfyllt om bilen innehar miljöklass MK2005 respektive MK2005PM (för dieselbilar)
 - För personal som var anställda vid Banverket 31 mars 2010 gäller detta krav först från och med 1 januari 2011
- Ha bra skydd för passagerarna vid frontala- och sidokollisioner, vilket anses vara uppfyllt om bilen är testad före 2009 och uppfyller kraven för minst fyra stjärnor vid provning enligt Euro NCAP (European New Car Assessment Programme) . För bilar testade 2009 eller senare anses kravet uppfyllt om bilen har 23,5 poäng i komponenten occupant protection.

Egna bilar som uppfyller kraven för hyrbilar (korttidshyrda – under 6 månader) anses även uppfylla kraven för egen bil.

Enstaka och tillfälliga undantag från dessa krav kan göras av verksamhetsskäl. Det innebär att egna bilar inte behöver uppfylla kraven ovan om de används för enstaka tjänsteresor, t.ex. i kombination med privat resa eller för resa till och från

mötesplatser eller till och från flygplats, järnvägsstation eller hyrbilsföretag.
Normalt ska sådana resor inte överstiga 100 mil/år.

För resor till och från arbetet som räknas som tjänsteresor får närmaste chef bevilja undantag om det inte finns annan möjlighet att ordna resan, exempelvis hyrbil.
Undantag ska anmälas till PE (Personal).

Framtida krav på bilar

Trafikverket kommer att öka kraven på bilar som används i tjänsten efter hand som det finns tekniska och kommersiella förutsättningar. Exempel på krav som kan tillkomma:

- Minskning av högsta tillåtna koldioxidutsläpp för bilar oberoende av bränsle. Detta sker lämpligen genom en parallellförskjutning av koldioxidkravlinjen.
- Skärpning av avgaskrav
- Färd dator som hjälper föraren att köra snålt bör finnas i bilarna redan i dag, och inriktningen är att det blir ett krav inom en nära framtid.
- Skärpta bullerkrav på fordon
 - Parallellt med den i ECE-reglemente 51-02 föreskrivna metoden för att mäta externljud pågår en utvärdering av en ny metod vilken bättre representerar verklig användning av bilen. När en sådan metod blivit implementerad bör Trafikverket se över bullerkraven
- Införande av krav på däck (våtgrepp, rullmotstånd och buller)
- Bältespåminnare på samtliga platser
- Skyddet mot pisksnärtskada ska förbättras
- Bättre skydd för fotgängare
 - Utöver kopplingen till Euro NCAP bör möjligheterna till att nyttja alternativa protokoll, vilka även inkluderar automatiska system, för att bedöma om kraven på skydd för fotgängare uppfyllts utvärderas
- Fordonsintegrerade system för hastighetsstöd (ISA)
- Fordonsintegrerade alkoholås
- Krav som gäller för tjänstebilar, leasingbilar, förmånsbilar, poolbilar och långtidshyrda bilar (minst 6 mån) införs successivt även för korttidshyrda bilar.
- Automatiska nödbromssystem. Systemen kan omfatta upphinnandesituationer, fasta hinder, möteskollisioner och oskyddade trafikanter
- ”Lane departure warning”-system. System som förhindrar oavsiktlig avkörning från vägen.
- Trötthets- och distraktionsvarnare